

אודות תורה

דבר נא

לימוד הלכה ויהדות

פרשת וישב

סוד שכרן של הצדיקים
לעולם הבא

הלכות "חנוכה" חלק ד'

פתילות ושמנים הכשרים לחנוכה

הרב דוד בכר

בית המדרש - דבר נא

השיעור מתקיים אי"ה בכל יום רביעי

בשעה 20:30

בבית כנסת "יד רמה" רחוב גרטרוד עליון 20 ראש העין

טלפון לבירורים: 0533163289

דואר אלקטרוני: daber.na26@gmail.com

ערוץ היוטיוב שלנו

<https://www.youtube.com/@דבר-נא>

רוצים להתעדכן בתכנים החדשים שלנו
הצטרפו לקבוצת הוואטצפ שלנו
הכנסו לכאן

<https://chat.whatsapp.com/GQWRBsLMXVg9UjRh6qRmK5>

או סרקו את הברקוד

מעוניין להקדיש את העלון לעילוי נשמת יקורך? אתה יכול לשלוח לנו מייל.

או בפלאפון שמספרו - 052-3052828

פרשת וישב

סוד שכרן של הצדיקים לעולם הבא

לבן, אם תיקח בכל אחד מאלו השמות את האות השניה שלו יצא לך בר"ת ויש"ב.

יעקב עובר כל כך הרבה תלאות וייסורים, עובר את הרדיפות הבלתי פוסקות של עשיו אחיו, בורח מבית אביו ואמו לארץ ניכר, ושם עובר את לבן הארמי ואת כל דרכי ההונאה והרמאויות שיכול אדם לעבור. נלחם קשות במלאך שרו של עשיו עד עלות השחר, ולבסוף איך שהוא מצליח להסתדר עם עשיו אחיו עד שכל אחד מהם פונה לו לדרכו הוא. מה כבר יעקב מבקש אחרי כל זה? לישב בשלוה!! קצת שקט! קצת מנוחה!

הדייג שביקש לישב במנוחה

פעם היה אדם שירד לרחוץ בים, והנה הוא רואה על החוף יושב אדם ודג

יעקב מבקש לישב בשלוה

הפרשה פותחת במילים: "וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען". מביא רש"י את דברי המדרש רבה - "ביקש יעקב לישב בשלוה, אמר הקב"ה לא דיין לצדיקים מה שמותקן להם לעולם הבא, אלא שמבקשים לישב בשלוה כאן בעול הזה. מיד קפץ עליו רוגזו של יוסף".

במדרש רבה וכן בזוהר הקדוש מביא על כך את הפסוק באיוב "לא שלותי, ולא שקטתי, ולא נחתי, ויבוא רוגז" (ג כה). לא שלותי - מעשו. ולא שקטתי - מלבן. ולא נחתי - מדינה ושכם. ויבוא רוגז - בא עליו רוגזו של יוסף.

בעל הטורים כותב שהמילה "וישב" רומזת לכל האנשים שעבר עמהם יעקב תלאות וייסורים. יוסף דינה עשו

ביאורו המתוק של מהרא"ל צינץ

אומר המהרא"ל צינץ זיע"א: כי פעם שאל גוי אחד מן האומות יהודי חכם ופיקח, מדוע באמת הגויים אינם טרודים ומדואגים אף פעם על העולם הבא שלהם, למרות שהם חיים כל הזמן בחיי רעבתנות ותאוה גדולה, ואילו היהודים שמסובלים כל חייהם בתורה ומצוות, כל חייהם מוטרדים ומדואגים על העוה"ב שלהם? שידוע שאפילו דוד המלך ע"ה אמר: יודע אני כי צדיקים יש להם חלק לעוה"ב, אבל איני יודע אם אני יש לי חלק עמם (ברכות דף ד ע"ב).

ענה לו אותו חכם: כי נודע שיעקב ועשיו נחלקו בב' עולמות, עשיו נוטל את העולם הזה, ויעקב נוטל את העוה"ב. ולכן עשיו יודע שאם כאן בעוה"ז כל חיוו יהיה מוטרד על העוה"ב לא יוכל להנות מכל הנאות העוה"ז מרוב טרדות ודאגות, לכן כדי שהנאה תהיה מושלמת ומובטחת הוא מעדיף לא לחשוב כלל על העוה"ב. לעומת זאת יעקב שנטל חלקו לעוה"ב יודע שאם לא יהיה בטרדה ודאגה לעוה"ב עשוי חלילה להפסיד את חלקו כאן במה שיהנה בהנאות העוה"ז. לפ"ז מבאר המהרא"ל צינץ שהרי רש"י בהמשך הפרשה (פרק לז פסוק לה) כותב

דגים, שאל אותו: מה שלומך? איך זה לדוג דגים? אמר לו: שלומי טוב, ולדוג דגים אין דבר נפלא מזה! המשיך לשאול אותו: במה אתה עוסק למחייתך? ענה לו הדייג: איני עושה כלום! אני כל היום יושב כאן ודג דגים להנאתי. נבהל האיש מתשובתו של הדייג, אמר לו: וכי אתה פרזיט? לך לעבוד תעשה כסף! שאל אותו הדייג: ואם אעבוד ואעשה כסף מה זה יתן לי בחיים? אמר לו האיש: מה זאת אומרת? יהיה לך במה להתפרנס, יהיה לך היכן לגור. שאל אותו הדייג: ואחרי שיהיה לי את כל זה, מה זה יתן לי בחיים? אמר לו האיש: תוכל לקנות אחר כך עוד דירות, תוכל לפרנס את כל ילדיך וצאצאך ברווח, תוכל לעשות עוד עסקים ולשגשג... שאל אותו הדייג: ואחרי שיהיה לי את כל זה, מה זה יתן לי בחיים? אמר לו האיש: או אז... אחרי שהשגת את כל זה תוכל ללכת בנחת ובשלווה, תוכל לירד לים ולדוג דגים להנאתך המרובה. הסתכל עליו הדייג בעיניים תמהות ואמר לו: נו! זה בדיוק מה שאני עושה כעת!

יעקב מבקש לישוב בשלוה, ובאמת יש להבין מדוע הקב"ה לא נותן ליעקב את מבוקשו?

עלון דבר נא

5

שלי היא הבת של בבא סאלי ואין לי אוכל להביא הביתה, והוא התרגש מאוד שאני נכד של בבא סאלי ונתן לי כסף. הלך מחמוד, ליהודי השני ושאל אותו מה אמר לאותו עשיר? והשיבו גם כן: כי בסה"כ אמר לו שהוא גר צדק ויש מצוה של "ואהבתם את הגר" והוא הוציא לי כסף ונתן לי. אמר מחמוד לעצמו, אני הולך להרויח פי שניים מהם, הלך לעשיר ואמר לו: תשמע! אמא שלי היא הבת של בבא סאלי, ובנוסף לזה אני גם גר צדק, תוכל לתת לי כסף?? כמובן שהעשיר זרק אותו לכל הרוחות....

מי שאמא שלו היא הבת של בבא סאלי, לעולם לא יכול להיות גר צדק. גם כאן, עולם הזה ועולם הבא לא הולך ביחד.

תלמידי חכמים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא

ברם יש להבין איך המדרש הזה מסתדר עם דברי הגמרא בסוף מסכת ברכות (סד ע"א) שכתוב כי תלמידי חכמים אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב שנאמר: "וילכו מחיל אל חיל". ומבאר שם החתם סופר¹ שהצדיקים והתלמידי חכמים שבדור דואגים להקים כאן בעוה"ז מפעל חיים

שמסורת היתה ביד יעקב אבינו שכל עוד לא ימות אחד מבניו בחייו לא יראה פני גהינום. לכן ביקש יעקב לישב בשלוח שב"ה רואה כי כל בניו חיים וקיימים, אבל הקב"ה לא רצה שיעקב יתענג על הדבר הזה כאן בעוה"ז ועלול לאבד את חלקו, לכן העלים ממנו את חיותו של בנו יוסף כדי שיעקב לא יחיה בביטחון שהוא מובטח בכך שלא יראה פני גהינום לעולם.

אין מה לעשות, עולם הזה ועולם הבא לא הולך ביחד!!

נכד של בבא סאלי וגר צדק??!

פעם היה איזה מחמוד אחד שהלך ליד הכותל המערבי, והנה הוא רואה לנגד עיניו דבר פלא. עומד לו איזה אדם עשיר ברחבת הכותל ובא יהודי ולוחש לו באוזן דבר מה.. והלה תיכף ומיד מוציא מכיסו חפיסה של שטרות ונותן לו. אחריו מגיע עוד יהודי לוחש לו באוזן משהו.. ושוב העשיר מוציא מכיסו חפיסה של שטרות ונותן לו. מחמוד הזה אמר אני חייב לבדוק מה קורה כאן. ניגש ליהודי הראשון ושאל אותו: אמור לי מה בדיוק לחשת לאותו עשיר באוזן? ענה לו היהודי: שום דבר! סה"כ אמרתי לו שאמא

¹ וכן שמעתי פעם משמו של הגאון מוילנא.

מנוחה גם בעוה"ב כמו שנאמר "וילכו מחיל אל חיל", אלא אמר הקב"ה לא דיין לצדיקים מה שמותקן להם לעוה"ב. מה מותקן להם? עליית הנשמה ממדרגה למדרגה, וכמו שאומר הכתוב: "והריקותי לכם ברכה עד בלי די" (מלאכי ג י). אומרים חז"ל עד שיבלו שפתותיכם מלומר "די" (תענית ט ע"א). פירוש: הטובה והברכה שמחכה לצדיקים בעוה"ב אין לה קץ, אלא היא מתחדשת בכל פעם מחדש עד שכבר יאמרו "די" מרוב טובה וברכה.

יוסף מקים מפעל חיים חדש שטרם היה בעולם

ונרחיב קצת יותר: כי יעקב רואה כי אברהם ויצחק והוא [יעקב] יש לכל אחד מהם משהו חדש שהוא הביא כאן לעולם, אברהם – עמוד החסד והאמונה השלימה בהשי"ת. יצחק – עמוד היראה והפחד, מסירות נפש למען שמו יתברך שהביא לעולם ע"י מעשה העקידה. ויעקב – איש תם יושב אוהלים. עמוד התורה והאמת. מבין יעקב כי לכל אחד מהם יש מין מפעל חדש השייך רק לו שהוא מנחיל לדורות אחריו וכל הזכויות שיבואו בזכות אותו מפעל חיים יעלו את האבות הקדושים בכל פעם לדרגות גבוהות יותר ויותר.

של המשכיות למעשיהם הטובים, ולכן מעמידים אחריהם, ישיבות, תלמידי חכמים, מפעלי חסד, וזה כמו מניות שכל פעם דרגתו של הצדיק עולה יותר ויותר ולכן אין לו מנוחה בעוה"ב כי בכל פעם הוא נמצא במדרגה אחרת וצריך להעלות אותו למקום גבוה יותר.

אם כן איך הקב"ה אומר לא דיין לצדיקים מה שמותקן להם לעוה"ב? וכו' הרי גם בעוה"ב אין מנוחה, אולי בכ"ז כדאי שיעקב יקח לעצמו קצת מנוחה כאן בעוה"ז?

ניגון אחר בדברי רש"י ז"ל

ונראה לתרץ בס"ד: כי יש לנגן את המדרש לא בלשון שאלה, אלא בלשון של קביעת עובדה. שכיון שיודע הקב"ה שלא דיין לצדיקים מה שמותקן להם לעוה"ב, פירוש: הוא יודע ששם בעוה"ב הצדיקים ירצו לעלות בעוד דרגה ועוד דרגה ועוד דרגה ויכאב להם מאוד אם חלילה יעצרו באמצע הדרך, לכן מה עשה הקב"ה? הביא על יעקב הנסיון של יוסף.

וזה מדויק מהמילים ברש"י: כי לא כתוב שאמר הקב"ה 'ולא דיין לצדיקים במנוחה ובשלוה שיש להם בעוה"ב וכו'..' כי באמת אין לצדיק

בניסיון עם אשת פוטיפר, כאן יוסף מקים מפעל חדש ובחינה חדשה שטרם באה לעולם. "שמירת ברית קודש". "שמירה מדבר עבירה". עמידה חסרת פשרות בניסיונות הקשורים לענייני "איסורי עריות". זה יוסף מעמיד כאן בעולם. לכן באושפזין אפשר לראות כי מתחילים עם ג' האבות ואחריהם אין מהשבטים כלום כי אם רק יוסף הצדיק שהוא בחינת "יסוד". לא חלילה שלא היו השבטים קדושי עליון, אבל יוסף מחדש משהו שטרם היה קודם לכן, ואז מבין יעקב שיש המשך להקמת המפעלים הקדושים, ושמכאן והלאה הוא נוטל זכויות נוספות מלבד אותן זכויות שעבר עד היום. וזהו 'קפץ עליו רוגזו של יוסף'. לפי מה שאמרו חז"ל במס' ברכות "לעולם ירגז אדם יצר טוב על יצר הרע" מי הביא לנו את הכח להגביר את יצר טוב על יצר הרע? כח זה ניתן לנו תחילה מיוסף הצדיק שהוא היה הראשון שעמד בניסיון כה קשה זה של דבר ערוה ועמד בו בעוז ובגאון.

הרב יעקב ניימן זצ"ל ראש ישיבת "אור ישראל" בפתח תקוה

מסופר על רבי יעקב ניימן זצ"ל ראש ישיבת "אור ישראל" בפתח תקוה, שבאחד הימים בחודש אלול הלך עם

מגדל פירמידה בעבירת הזכויות לעולם הבא

זה כמו "מגדל פירמידה" מה שיעצק עושה כאן בעוה"ז ודאי שגם לאברהם אביו יש אחוזים וחלק גדול בשכר של בנו יצחק כיון שהוא חינכו וגידלו לכך, כמו כן ליצחק יש חלקים ואחוזים גדולים במה שיש לבנו יעקב כיון שחינכו וגידלו לכך. אולם יעקב מתבונן ומביט בשבטים, והוא עדיין לא רואה איזה משהו חדש שהולך ומתרקם ע"י אחד השבטים שאפשר להעביע עליו שהוא "עמוד ה...." ולומר על אחד מהם כי הוא העמיד בחינה חדשה בעבודת ה' שטרם היתה בעולם. לכן יעקב מבקש לישב בשלוחה כי סבור שאצלו הדבר נעצר ומכאן והלאה יש רק ג' אבות ואין יותר.

יוסף חידש בעולם את העמידה בניסיון של שמירת הברית

"תיכף ומיד קפץ עליו רוגזו של יוסף", הקב"ה אומר ליעקב, לא כפי שחשבת שאצלך הכל נעצר. אני מביא את יוסף הצדיק כדי שיעבור את כל מה שעריך לעבור וע"י כך הוא יעמיד דבר חדש שטרם היה בעולם. והוא... יוסף - 'צדיק יסוד עולם'. יוסף יורד למצרים למקום השורץ בטומאה נוראה, ועומד

קבוע על אותו קו באופן מונוטוני בלי עליות בלי ירידות. אבל זו טעות! כי אנחנו כל הזמן נמצאים במלחמה מול היצר, מה שלא מעלה אותך בהכרח מוריד אותך, לכן צריך תמיד להיות בכוננות מוגברת ולהרגיז יצר טוב על יצר הרע באופן שגם אם כבר יגיע דבר עבירה לידך אתה מצוייד היטב לעמוד נגדו.

ביקש יעקב לישב בשלוח ממלחמת היצר

אפשר לפי זה לבאר בס"ד: כי ביקש יעקב לישב בשלוח ממלחמת היצר אחרי שלחם בשרו של עשיו, ביקש לקבל מנוחה מן המלחמה. "מיד קפץ עליו רוגזו של יוסף" לומר לו כי כאן בעוה"ז יהודי תמיד במלחמה מול היצר הרע, מנוחה ושקט ממלחמת היצר יהיה רק בעוה"ב. וזה מה שאמר הקב"ה לא דיין מה שמותקן להם בעוה"ב? פירוש: הרי מנוחה ממלחמת היצר אתה עומד לקבל בעוה"ב בלי הפסקה, כאן בעוה"ז נלחמים! כאן אתה עדיין בשדה הקרב!!

שבת שלום ומבורך!!!

אחד ממכריו בדרך ושוחח עמו בענייני השעה, ואז פנה רבי יעקב לאותו יהודי ואמר לו: ראה נא! אנחנו כעת בחודש אלול, בא נפשפש במעשינו נראה מה אנחנו צריכים לתקן. אמר לו אותו יהודי: כבוד הרב! אני ב"ה כבר בן 66 שנים, כל יום אני קם בבוקר, מניח תפילין ומתעטף בעיצית, מתפלל במניין, שומר שבת, כל יום שיעור דף היומי, מה אני כבר צריך לפשפש במעשיי? הכל אצלי חלק!! רבי יעקב נועזע.. אך שתק!

כשהגיע לישיבה חזר לתלמידים על המעשה שהיה לו היום בבוקר ושדבר זה מסעיר אותו מאוד איך יתכן? הרי אפילו רבינו נסים גאון שהיה קדוש וגדול בדורות הקודמים אמר על עצמו בודיו ליוה"כ "שאם נבוא לפרט החטאים שלנו יכלה הזמן וחמה לא יכלו" וכי אנחנו טובים יותר ממנו?

ואז דרש על הגמרא במסכת ברכות לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע. שנאמר: "רגזו ואל תחטאו" מה הפירוש לעולם? הרי רק אם יגיע אדם לדבר עבירה או נסיון אז צריך להרגיז, אבל לא כל הזמן באופן תמידי?

וביאר: כי חז"ל מלמדים אותנו את הטעות שאנחנו עלולים לטעות חלילה, עולם כמנהגו נוהג, תפילה, שבת, שיעור תורה, וכו' וכו' כל יום באופן

הלכות "חנוכה" חלק ד'

שמנים ופתילות הכשרים לחנוכה

כל השמנים והפתילות

כשרים לנר חנוכה

א. מעיקר הדין כל השמנים והפתילות שאינן כשרים לנר חנוכה אפילו שאינן השמנים נמשכים יפה אחר הפתילה ואינן האור נתלה יפה באותם פתילות (שו"ע סימן תרעג ס"א). והטעם משום שקיימא לן "כבתה אין זקוק לה" (מ"ב סק"א).

שמנים ופתילות בנר חנוכה

שבערב שבת

ב. אף בערב שבת רשאי להדליק נר חנוכה בכל סוגי השמנים והפתילות ואין לחוש לשמא לא ידלק יפה ויבוא להטות את הנר בשבת, לפי שאסור להשתמש בנר חנוכה בין בשבת בין בחול

אפילו לצורך לימוד תורה² (שו"ע שם ס"ב).

מצוה מן המובחר להדליק

בשמן ופתילה

ג. מי שמדליק בשמן בלבד בלא פתילה, יוצא ידי חובה. אך מצוה מן המובחר להדליק בשמן ופתילה³.

מצוה מן המובחר ליתן

הנרות בתוך כלי נאה

ד. מותר להדליק בנר בלבד ואין צריך ליתנו בתוך כלי. אך יש הידור מצוה ליתן הנרות בכלי נאה⁴.

אין יוצאים ידי חובה

בהדלקת נר חשמל

ה. אין יוצאים ידי חובת הדלקת נר חנוכה בנר חשמלי⁵. ומי שאין

³ שדי חמד מערכת חנוכה אות יז בשם שו"ת בית יצחק. חזון עובדיה חנוכה עמ' צג. והטעם שהוא דומיא דבית המקדש שהיו מדליקים בשמן ופתילה.

⁴ אור לציון ח"ד פמ"ד ס"א. חזו"ע עמ' לד-לה.

⁵ כן כתב בכף החיים אות יט. וכמה טעמים נאמרו בזה: א. שהנס היה ע"י הדלקת שמן ופתילה, וחשמל הוא רק אור בלא תפיסת ממשות. ב. המנורה היתה נדלקת ע"י אדם, וכאן

² ואפילו בנרות ההידור אין משתמשים. מ"ב סק"ז. והטעם שאין משתמשים הוא: א. כדי שיהיה ניכר שהוא זכר לנס. ב. דומיא דמנורת בית המקדש שאין משתמשים בה. ג. שלא יהיו מצוות בזויות עליו. אבל מותר לישב ולילך בביתו בחושך בשעה שנרות חנוכה דולקים, וא"צ לעצום עיניו. וה"ה לנרות בית הכנסת שאסור להנות לאורן כגון ללמוד ולהתפלל לאור הנרות בחצי שעה הראשונה שהם דולקים. מ"ב שם.

שמן גזול

ט. לכתחילה אין להדליק בשמן גזול, אבל בדיעבד רשאי להדליק "בלא ברכה"¹⁰.

חייל שרוצה להדליק בשמן

"רובים"

י. אין לחייל להדליק נר חנוכה בשמן רובים כיון שאין זה ממונו ונחשב "שמן גזול", ואף המפקד הממונה עליו אין לו הסמכות לאשר לו להדליק

בידו שמן ופתילה כלל וכלל, ידליק הנר חשמלי זכר לנס "בלא ברכה"⁶.

הדלקת נר חנוכה על ידי "גז"

ו. אין יוצאים ידי חובה בהדלקה על ידי "גז", ולכן אין לברך על הדלקת אש ממצית גז⁷.

שמן של "שביעית"

ז. שמן של שביעית להדלקת נר חנוכה, יש אוסרים, ויש מתירים⁸.

שמן שהונח תחת המיטה

שישנו עליה

ח. מותר להדליק נר חנוכה בשמן שהונח תחת המיטה שישנו עליה⁹.

לו להשתמש בו, ולכן יש בזה הנאה כל שהוא ואינו נחשב כהפסד שמן של שביעית. ועוד שאפילו שמצוות לאו להנות ניתנו, אבל אי אפשר לקרותו "הפסד" שהרי מקיים בזה מצוה. ומכל מקום אם פרדסי הזיתים הם של גויים או שנמכרו לגוי דרך הרבנות הראשית, יש להקל. עיין כל זה בחזו"ע חנוכה עמ' פו.

⁹ כן כתב בחזון עובדיה שם עמ' פה דלא כהבן איש חי וכף החיים שכתבו לאסור בשמן הראוי לאכילה. כיון שדעת הרבה מהאחרונים שבדיעבד אין לאסור אוכלים ומשקים שהונחו תחת המיטה, ובהפסד מרובה יש להתירו אף באכילה. ובפרט לפי מ"ש היפה ללב ח"ג סימן קטז סק"ו ועוד אחרונים שאין לחוש לרוח רעה בקרקע מרוצפת אפילו לעניין אכילה, ובזמנינו רוב קרקעות של הבתים מרוצפות. ואם הוא שמן "מר" שאינו ראוי לאכילה לכו"ע מותר להדליק בו.

¹⁰ הנה במ"ב סק"ב נשאר בזה בצ"ע. אולם בשדי חמד (מערכת מ כלל עז אות ו ד"ה להדליק) כתב שאם גזל מישאל אינו יוצא ידי חובה משום מצוה הבאה בעבירה, ואם גזל מגוי רשאי להדליק בלא ברכה אם אין לו שמן אחר. מכל מקום בחזו"ע עמוד צז כתב שבדיעבד אף אם גזל מישאל יוצא יד"ח כיון שנר חנוכה מצוותו מדרבנן ולדעת הרבה פוסקים בדרבנן לא חיישינן למצוה הבאה בעבירה. אך לא יברך על הדלקה זו משום שבא לידו בעבירה ואין זה מברך אלא מנאץ. וכ"כ בשו"ת יחווה דעת ח"ז סימן פה.

הנורה נדלקת ע"י מכונה. ג. אותו אור שיוצא מהנורת חשמל הוא כמו מדורה שאינה עולה אפילו לנר אחד.

⁶ כן העלה בחזון עובדיה עמ' צג, וע"ע שו"ת יבי"א חלק יא או"ח סימן עז סוף אות ז. ודבר זה מצוי מאוד למי שנמצא במטוס שאסור להדליק שם אש. ובאור לציון רצה לחלק בין חשמל הפועל ע"י סוללה או מצבר שיוצא בזה ידי חובה, לבין אם פועל ע"י החשמל הכללי, אבל למעשה אין סומכים על זה כלל לעניין ברכה.

⁷ הנה באור לציון ח"ד פמ"ד ס"ב כתב שאם הוא נר בעל להבה אחת כמו מצית גז יוצא בו ידי חובה בחנוכה, אבל בחזון עובדיה עמ' צד כתב שאין יוצאים בזה ידי חובה דבעינן שמן או פתילה, או לכל הפחות לפי השדי חמד שמן בלא פתילה, אבל גז לבד לא נחשב שמן דומיא דבית המקדש ואין יוצאים בזה ידי חובה. ונראה שאף בזה אם אין בידו שמן ופתילה כלל ועיקר, ידליק המצית זכר לנס בלא ברכה. וע"ע שו"ת יבי"א ח"ג או"ח סימן לה, ובשו"ת יחווה דעת ח"ד סימן לח.

⁸ שלעניין פירות שביעית התורה אמרה "לאכלה" ודרשו חכמים – לאוכלה ולא להפסד. וכיון שאסור להנות מאור נרות חנוכה נחשב כהפסד. ואי אפשר לומר שיש לו הנאה מהמצוה שהרי מצוות לאו להנות ניתנו. מאידך י"א שאפילו שאסור לו לעשות שימוש ממשי לאור הנרות, אבל ודאי שהאור שיש לו בבית מהנרות מותר

שידליק רוב הפתילה ואז

יסלק ידו

טו. נכון שלא יסלק ידו אחר הברכה עד אשר ידליק רוב הפתילה היוצא מן השמן¹⁶.

הדלקה עושה מצוה

טז. 'הדלקה עושה מצוה' לפיכך אם הדליקה כדת וכבתה קודם שעבר זמנה, אינו צריך להדליקה שוב. והרוצה לקיים מצוה בשלימותה ידליק שוב בלא ברכה, ותבוא עליו ברכה¹⁷.

יז. וכל זה דוקא שסיים ההדלקה לגמרי, אבל אם עוד לא השלים ההדלקה, אפילו שלא סיים להדליק רק את נרות ההידור, כולן, אם כבה אחד מהנרות, יחזור וידליקנו שוב¹⁸.

אם הדליקה במקום שהרוח

מצויה

יח. הדליקה במקום שהרוח מצויה, וכבתה, צריך להדליקה שוב בלא ברכה. והוא הדין אם הדליקה והוא רואה שאין האש נאחזת בפתילה כראוי, וכבתה,

בשמן זה כיון שאינו מיועד לכך¹¹.

שמן שיש בו תערובת איסור

יא. אין איסור להדליק בשמן שיש בו תערובת איסור כגון: שומן חזיר וכדו' ומהיות טוב ראוי להדליק בשמן טהור ללא חשש איסור¹².

שמן זית מצוה מן המובחר

יב. מצוה מן המובחר להדליק בשמן זית לפי שבו נעשה הנס ובו מדליקים המנורה בבית המקדש¹³.

להחליף נרות שעוה בשמן זית

יג. מי שהגיע לביתו וראה שהוכן לו להדליק בנרות שעוה, רשאי להחליפן בשמן זית למצוה מן המובחר¹⁴.

פתיל צף

יד. יש אומרים שמכיון שהפתיל צף מצופה בשעוה, הרוצה לקיים מצות הדלקה בשמן יתבהב תחילה הפתילה קודם ההדלקה להמיס השעוה ולהספיגה בשמן, ואז להלדיק¹⁵. אולם להלכה אין לחוש לכל זה.

ח"ד פמ"ד ס"ח כתב שאין לחוש לזה, וכ"כ בחזו"ע עמ' פ שהכל נחשב להדלקה אחת וכשר אף לכתחילה.

16 ביה"ל בשם תשובת מהר"י ברונא סימן לט. בן איש חי ש"ב פ' נח סט"ו. כה"ח אות נג. חזו"ע עמ' קכט.

17 שו"ע שם ס"ב ובהג"ה. מ"ב ס"ק כז בשם האחרונים. חזון עובדיה עמ' קו קי. בפרט בערב שבת אם כבתה בעוד היום גדול דנכון להחמיר להדליקה שוב.

18 ביה"ל ס"ב ד"ה אם כבתה. אבל אם סיים ההדלקה ורק בא לתקנה וכיבה אותה בשוגג, אינו צריך לחזור ולהדליק כמבואר בשו"ע שם.

11 כן העלה בשו"ת יחווה דעת ח"ז סימן פה. ורק באופן שיטלו רשות מהמפקדים שבסמכותם נתון הדבר, שפיר דמי.

12 חזון עובדיה עמ' פט, צג. שרק בתפילין הקפידו שיהיה "מן המותר בפיד", ולא בשאר מצוות.

13 והוא הדין לגר של בית הכנסת. כף החיים אות יב יג.

14 החיד"א בברכי יוסף סק"ג, שכל עוד לא התחיל במצוה, רשאי להחליף. חזון עובדיה עמ' פ פא.

15 כן הובא בנר ציון פ"ה אות ג משמו של הג"ר בן ציון אבא שאול זצ"ל. אולם באול"צ

יכולים לעמוד בפני עצמם, עדיין נחשבים הם "כלי" כיון שעשויים מתחילה כדי להניחן באופן זה על כלי החנוכייה²¹. ויש מעלה בכוסיות זכוכית שרואה דרכן את כמות שיעור השמן הנצרך, וגם יכול לראות שלא נשפך השמן²².

ברכת "שהחיינו" על חנוכייה

חדשה מכסף

כא. מי שקנה חנוכייה מכסף ולא בירך עליה ברכת "שהחיינו" בשעת הקניה, יכון בלילה הראשון של חנוכה בברכת "שהחיינו" גם על החנוכייה²³.

שחזור ומדלקיה שוב בלא ברכה¹⁹.

הדלקת נרות חנוכה בתוך

זכוכית [אקוריום]

יט. מותר להדליק נר חנוכה בתוך כלי זכוכית שיש לו פתח מן הצד אע"פ שבזמן ההדלקה כשהפתח פתוח אם תבוא רוח חזקה הנרות יכבו, כיון שלמעשה לא כיבתה הרוח את הנרות התברר למפרע שההדלקה היתה כהוגן. ועוד כיון שמדליק מלכתחילה על מנת לסגור הפתח נחשב כמדליק במקום שאין הנר יכול להיכבות מהרוח²⁰.

כוסיות מזכוכית

כ. אפילו שהכוסיות מזכוכית שנותן על החנוכייה אינם

22 שו"ת מקור נאמן סימן תקמז. אול"צ ח"ד פמ"ד ס"ו.
23 חזון עובדיה עמ' קכח.

19 מ"ב ס"ק כה.
20 אול"צ ח"ד פמ"ה ס"א. חזו"ע עמ' קט.
21 שדי חמד מערכת חנוכה אות ז.